

להתוודע ולהגלות מהמדי התורה בכל דף בשי"ס

שבת דף פט

מילי דאגדתא

מאמר 'תנה הודך על השמים'

בשבת דף פ"ח: ואמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא. אמרו לפניו, המורה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו, ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים.

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה החזיר להן תשובה, אמר לפניו, רבונו של עולם מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם. אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה, שנאמר 'מאחז פני כסא פרשו עליו עננו', ואמר רבי נחום מלמד שפירש שדי מזיו שכניתו ועננו עליו.

אמר לפניו, רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה, 'אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם וכו'. שוב מה כתיב בה 'לא תרצח', 'לא תנאף', 'לא תגנוב', קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם. מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא, שנאמר ה' אדונינו מה אדיר שמך וגו', ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב. מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב, ומסר לו דבר, שנאמר 'עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם', בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות.

- א -

טענת המלאכים שינתן להם חלק הנסתר והסוד שבתורה

שמלאכי השרת היה להם מקום טענה נגד מתן תורה לישראל, והיה מוטל על משה רבנו לנצח את טענת המלאכים בדבריו. א

בחידושי אגדות מהרש"א מפרש שטענת המלאכים שאמרו תנה 'הודך' על השמים, כוונתם היה שחלק הנסתר שבתורה וחלק הרוחני אינו ראוי לינתן לילוד אשה שהוא מוטבע בחומריות, כי מלאכי השרת מוכנים יותר לקבל ענינים הרוחניים. ולכן אע"ג שחלק הנגלה שבתורה ועשיית

המלאכים היו סוברים שהם מוכנים יותר לפנימיות התורה מבני אדם שהם קרוצי חומר, והקב"ה רמז למשה להשיב שבני ישראל מצד נשמתם שחצובה בכסא הכבוד מוכנים ג"כ לסודות התורה / השגתם של בני ישראל נעלית יותר מהשגת המלאכים
- מהרש"א, תורת משה לחתם סופר -

א. הרבה פירושים נאמרו בספרים לבאר ולפרש הויכוח שהיה בין המלאכים ובין משה רבנו ע"ה על דבר נתינת התורה לישראל,

השלמות והוספות

המלאכים, וכי מי שיכול ללמוד פסוק אחד ומלמד את חבירו ג"כ, וכי גזל את חבירו שכעת אין הראשון יודע, הרי גם הוא עדיין יודע כבתחילה, ואם כן אפילו אם נתנת תורה לישראל הרי אפשר שגם הם ידעו את התורה ויקיימוה.

אכן הכוונה בזה, כי הקב"ה נתן את התורה לישראל בדרך שתהיה התורה בידם שכפי אשר יורה השכל האנושי כן יקום, אפילו אם לפי שכל האלקי היה להיפוך, וכמו שאמרו בר"ה דף כ"ה: 'אתם' אפילו מוטעין אפילו מזידין, הרי הקב"ה ופמליא של מעלה מסכימין למועדים שקובעים ב"ד של מטה אפילו אם האמת אינו כן.

טענת המלאכים שלא תנתן התורה לישראל בדרך נתינה שדיני התורה נקבעים על פי שכל אנושי

- ח' מהרש"ק -

א בספר החיים למהר"ר שלמה קלוגר זצ"ל (מובא בחי' מהרש"ק) מקשה על מה שרצו המלאכים למנוע שתנתן תורה לישראל בטענה של תנה הודך על השמים, מפני שהם רצו את התורה, ולכאורה תמוה, אטו מפני שתנתן תורה לישראל לא יוכלו הם גם כן לדעת את התורה, והלא אפשר ששניהם יהיו יודעין את התורה, בין ישראל ובין

שבתורה מצד מעלת נשמתם, אז כל המלאכים המקטרגים נעשו אוהבים למשה רבנו ע"ה, ומסרו לו מתנות, דהיינו שמסרו לו סודות התורה שהיה בידם, שנאמר 'עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם', כי לעומת שמתחילה קראוהו בלשון נלוז ואמרו שהוא אדם שאינו ראוי לסודות התורה, עכשיו ששמעו מפי הקב"ה שמקור חוצבו של אדם זה, הוא מתחת כסא הכבוד, ולכן הוא ראוי לסודות התורה, אדרבא הוסיפו הם וגילו לו רזי תורה. וזה שבשכר שקראוך אדם, לקחת מתנות שקיבל מהם עוד רזי תורה. ואפילו מלאך המות גילה לו בשעה זו רז וסוד של הקטורת האיך לכפר על העם על ידי הקטורת.

ובספר תורת משה לחתם סופר (שמות י"ט) מפרש עוד יותר מזה, וכתב שבני ישראל יש להם השגה במעשה מרכבה עוד יותר מן המלאכים, כי המלאכים יש להם השגה בצירופי אותיות התורה רק כפי שמתגלה באותן העולמות שהם נמצאים בהם, אבל בני ישראל יש להם השגה בתורה כפי מה שמתגלה בכל העולמות העליונים וגם בעולם התחתון. וזה שאמר הקב"ה למשה רבנו 'אחוז בכסא כבודי והחזר להם תשובה' שיבואו המלאכים ויבינו שאתה אחוז בכסא כבוד בעולם היותר עליון, וגם החזר להם תשובה לומר כלום למצרים ירדתם, כלומר שבני אדם יש להם השגה מכסא הכבוד עד עולם התחתון, לא כן אתם המלאכים שאינכם משיגים את התורה אלא כפי שמתגלה בעולם שאתם נמצאים בו.

אכן משה רבנו ע"ה מרוב ענותנותו לא השיב שהוא גדול מהם באחוז בכסא הכבוד, ואמר להם רק זה שכלום למצרים ירדתם, כתשובת אדם ילוד אשה, ולהיותו ענותן שנהג בהם כבוד, לכן הוסיפו עליו המלאכים אהבה שנתנו לו מתנות, כי העניו הוא אהוב למעלה ונחמד למטה. [א]

המצות בפועל אינו שייך אצל המלאכים, מכל מקום כיון שלחלק הרוחני והנסתר הם מוכנים יותר מבני ישראל, ראוי שתנתן הודה של תורה בשמים ולא בארץ.

ועל זה אמר הקב"ה למשה רבנו, החזר להם תשובה, וענה ואמר 'מתירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם', דהיינו שאני מתירא שהם יצחוני בהבל פיהם שהוא כולו רוחני, ובזה יוכיחו שהצדק אתם.

אמר לו הקב"ה 'אחוז בכסא כבודי' וחזור להן תשובה, והיינו שתסתכל בכסא כבודי שמשם חצובות נפשות ישראל, ולכן אע"ג שהאדם הוא בשר ודם ומוטבע בחומר הגוף, ומצד חומריות גופו אינו מוכן לפנימיות התורה כמו מלאכי מעלה, עם כל זאת היות שנפשו חצובה מתחת כסא הכבוד, הרי הוא ראוי ומוכן לקבל דברים רוחניים ודברים נסתרים שבתורה. ומיד 'פירש שדי מזוי שכניתו ועננו עליו', והיינו שגילה שבני ישראל ראויים לסודות התורה וענינים הרוחניים.

ועל זה המשיך משה ואמר, דכיון שבני ישראל מוכנים אל הנסתר כמו מלאכי עליון, א"כ ודאי שבדין הוא שתנתן תורה לישראל ולא למלאכי השרת, שהרי חלק הנגלה שבתורה ודאי שייך דוקא לבני אדם ולא למלאכי עליון, כי מה כתיב בתורה 'לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב', וכי קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם, וכיון שחלק הנגלה שייך רק לבני אדם, ובני ישראל מוכנים גם לחלק הנסתר שבתורה מצד נשמתם שמקור חוצבה מתחת כסא הכבוד, ודאי שבדין מגיע שתנתן תורה על הארץ. מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא, שנאמר ה' אדונינו מה אדיר שמך וגו', ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב.

ומיד כל אחד ואחד נעשה לו אהב, ומסר לו דבר, והיינו שאחרי שמלאכי עליון שמעו מפי הקב"ה שבני אדם מוכנים לסודות ונסתרות

- ב -

טענת המלאכים מצד דינא דבר מצרא

היין למרתף הגדול של יין זה סיני, ולמדני משה תורה שהיא נדרשת מ"ט פנים, ודגל"ו עלי אהבה.

בספר פני דוד להחיד"א מפרש דברי המדרש על פי מה שכתבו המפרשים שהמלאכים היו רוצים שהם יקבלו חלק הנסתר שבתורה, כי ודאי ידעו גם הם שחלק הנגלה שייך דוקא לבני אדם ולא למלאכי השרת,

כיון שהמלאכים רצו לקבל רק פנימיות התורה ולא נגלות התורה וישראל רצו לקבל את שניהם, לכן בטלה טענתם / מי שהוא שותף עמו באיזה ענין, אין אצלו דינא דבר מצרא

- פני דוד, מאיר עיני חכמים -

ב. שלמה המלך ע"ה אומר (שיר השירים ב') 'הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה'. ואי' במדרש (במדבר רבא ב') רבי יהודה אומר, הביאני אל בית

השלמות והוספות

הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מה לילוד אשה בינינו, תנה הודך על השמים, והיינו שתתן לנו את התורה שאנחנו נהיו שלוחים להביא את התורה לבני אדם, ולא שבן אדם יגיע למרום, ואתה בעצמך תתן לו את התורה.

ולכן אמרו לפניו, חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, והיינו כי לפעמים יש שמלך נותן לאדם מתנה פחותה מאוד, אמנם היות שהמלך נותנה בעצמו מידו ליד המקבל, ואינו נותנה על ידי שליח, בזה היא מקבלת חשיבותה, אבל התורה הק' הרי היא חמודה גנוזה שאין צריכין לעשות פעולה מיוחדת כדי להחשיבה, ואם כן מדוע אתה נותן אותה לבשר ודם בלא שליחות המלאכים.

ועל זה השיב להם משה רבנו, כי לא כפי שהנכם חושבים שאתם נעלים יותר מבני ישראל, ולכן צריך שתנתן התורה על ידי ממוצע, כי לא נאות למלך מלכי

ועל זה טענו המלאכים 'מה אנוש כי תזכרנו' שתנתן התורה לבני אדם קרוצי חומר שתתנהג התורה לפי שכלם, ובקשו שהתורה תשאר למעלה אצל המלאכים, שכפי אשר יורה שכל האלהי כן יקום, ולא לפי שכל האנושי.

המלאכים רצו שהם יהיו שלוחים מהקב"ה ליתן התורה לישראל

- יערות דבש -

[א] בספר יערות דבש (ח"א דרוש ט"ו ד"ה וכבר) מפרש ויכוח המלאכים עם משה רבנו ע"ה, וכתב שודאי ידעו המלאכים שקיום התורה אינו שייך אצל המלאכים, כי דברי התורה צריכים להתקיים בפועל ממש, וזהו דוקא לבני ישראל שהם מבשר ודם, והם בעלי בחירה, וזה לא שייך כלל אצל המלאכים. אכן טענתם לא היה על עצם מסירת התורה לישראל, אלא טענתם היה על מה שמשה רבנו ע"ה עלה למרום לקבל את התורה בעצמו, והרי המלאכים נבראו כשלוחים מהקב"ה להשפיע שפע למטה, ולכן הרע להם הדבר על שמשה הגיע בעצמו למרום לקבל התורה, ואמרו לפני

ודאי שייך לבני ישראל, ממילא ש'ודגלו עלי אהבה' שניתן לי גם חלק הסוד שבתורה.

בספר מאיר עיני חכמים ח"ג (על מס' שבת) מקשה מעצמו קושיא זו דכיון דיש דינא דבר מצרא שצריך ליתן תחילה לשכנו הקרוב, והרי המלאכים הם כביכול בר מצרא אצל הקב"ה, וא"כ מדוע לא ניתן להם התורה.

וכתב, דהנה בסנהדרין דף נ"ו אי' דשלש מצות נצטוו במרה לפני מתן תורה, והם שבת, דינין, כיבוד אב. וצריך ביאור מדוע דוקא בשלש מצות אלו נצטוו ישראל לפני קבלת התורה. וכתב כי הדין הוא שאין דינא דבר מצרא נוהג כשהמוכר יש לו איזה שותפות עם איש אחר, ורוצה למכור לשותפו ולא לשכינו, כי מאחר שיש לו כבר עמו איזה שותפות, בדין הוא שימכור לשותפו ולא לשכינו.

והנה בשלש מצות אלו מצינו שהמקיימם נעשה שותף להקב"ה, שהרי לעיל דף י' שנינו שהדן דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, וכן שנינו להלן דף קי"ט דהאומר ויכולו בערב שבת נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ולענין כיבוד אב, אי' בקידושין דף ל': דשלשה שותפין באדם הקב"ה אביו ואמו, ולכן נתן הקב"ה ג' מצוות אלו לישראל לפני מתן תורה, כדי שלא יוכלו המלאכים לטעון טענת בר מצרא, שהרי במי שהוא עמו שותף באיזה דבר אין אצלו דינא דבר מצרא. ג

אלא שטענתם היה שהם מוכנים יותר לחלק הסוד שבתורה, ולכן נתנת להם פנימיות התורה.

והנה הקדמונים כתבו שטענת המלאכים ליתן תורה על השמים היה על פי דינא דבר מצרא, והיינו, כי ההלכה קובעת שכשאדם בא למכור שדה ויש מצרן (איש שכן לשדה זו) שרוצה לקנותו, חייבים למכור השדה לאותו מצרן ולא לאנשים אחרים, כדאי' בשו"ע חו"מ סי' קע"ה, וזאת היתה טענתם של המלאכים שיש להם זכות קדימה לקבל את התורה משום דינא דבר מצרא, דכיון שהתורה היא בשמים, וגם המלאכים הם בשמים, מגיע שתנתן התורה להם, ולא לבני אדם שרחוקים מן השמים.

אמנם דין זה שצריכים להקדים את המצרן הוא דוקא אם לא יגיע שום הפסד כלל להמוכר במה שימכרנו להמצרן, אבל אם ע"י שימכור להמצרן יהא לו איזה הפסד, אין בזה דינא דבר מצרא. ונמצא, דכיון שאם תנתן התורה למלאכים תנתן להם רק חלק הסוד ולא חלק הנגלה, הרי יהא בזה הפסד להתורה, ולכן אין להם טענה דדינא דבר מצרא אפילו לחלק הסוד.

וזה כוונת המדרש הנ"ל, כי 'יין' היינו סודות התורה, 'ייןא דמנטרא', ו'בית היין' הוא נגלות התורה, שבתוכו טמון היין המשומר. וזה שאומר המדרש, 'הביאני אל בית היין' למרתף הגדול של יין, זה סיני, שהקב"ה הביא אותנו אל 'בית היין' שהוא מרתף גדול של נגלות התורה, ובזה נסתר טענת המלאכים שטענו על פי דינא דבר מצרא, דכיון שנגלות התורה

- ג -

מעלת אור התורה מתגלה בארץ הרבה יותר מבגבהי מרוזים

והוא מקדים לפרש על פי משל למדינה אחת שהיה גדל שם הרבה צמר ופשתים, והיו מוכרין צמר ופשתים לאנשי מדינה אחרת, ששם היו בעלי מלאכה בקיאים באומנות האריגה והתפירה, והיה להם לזה סמים טובים ומיוחדים, והיו עושין שם מן הצמר והפשתים בדים יפים ובגדים נאים מאוד, ואחר כך היו חוזרים ומוכרים בגדים משובחים וחשובים לאותה המדינה שמשם בא הצמר והפשתן.

לימים התאספו בני המדינה ששם היה גדל הצמר והפשתן, והחליטו שמאחר שאצלם גדל צמר ופשתן, מדוע שישלחו צמר ופשתן למדינה

אם היתה התורה נתונה למלאכי עליון לא היתה מתגלית ומפרשת כל כך כמו בארץ / תכלית עשיית מצות ומעשים טובים הוא כדי להוסיף כח בשמים, ודוקא על ידי שנתנה לארץ

- ספר החיים -

ג. בהקדמה לספר החיים להגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל (נדפס בחי' מהרש"ק על הש"ס) מפרש מה שאומרים בפיוט לשבועות 'עליונים ששו ותחתונים עלזו בקבלת תורה הכתובה מסיני, תואר כלה מאוד נתעלה בקבלת יום זה עשרת הדברים'.

השלמות והוספות

עד מתן תורה לא שאלו המלאכים שתנתן להם התורה שהבינו שטוב להם להיות בדרך אינו מצווה ועושה

- ראש דוד -

ג בספר ראש דוד להחיד"א פ' נשא (אות ז) מביא בשם הרב המופלא מוהר"ר יצחק הכהן ז"ל שהקשה על מה שבשעת מתן תורה באו המלאכים וטענו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם תנה הודך על השמים, ויש לתמוה מדוע עד שעת מתן תורה לא בקשו מהקב"ה תנה הודך על השמים, הרי ידעו מאז ומקדם שיש להקב"ה אצלו חמודה גנוזה, ומדוע דוקא עכשיו כשבא משה רבנו לקבל את התורה, אז התעוררו ואמרו תנה הודך על השמים.

ותירץ הרב הנ"ל, כי המלאכים ראו שהאבות הקדושים ושאר גדולי הדורות היו מקיימים את התורה עד שלא ניתנה, לכן גם הם לא שאלו שתנתן להם התורה, שהיו חושבים דמי שאינו מצווה ועושה גדול ממי שהוא מצווה ועושה, ולכן לא שאלו שתנתן להם התורה.

המלאכים הקב"ה ליתן התורה לבשר ודם מיד ליד, כי זה אינו, כי בני ישראל הם נעלים יותר ממלאכי עליון, וראיה לזה, כי כלום למצרים ידתם, הרי כשהוצרך הקב"ה לגאול את ישראל ממצרים, ויוציאנו ה' משם לא על ידי מלאך ולא על ידי שרף אלא ע"י הקב"ה בעצמו, והטעם הוא כי מחמת גודל הטומאה שהיתה שורה במצרים אפילו מלאך היה נתגשם ונתקלקל, ולא היה מלאך יכול לרדת שם אפילו לשעה קלה, ואלו בני ישראל היו במצרים רד"ו שנה, ולא נתקלקלו ולא נטמאו ולא נתגעלו בתועבות מצרים, הרי שמעלת בני ישראל שגבה ממעלת המלאכים, ונמצא שאין מקום להצריך ממוצע בין הקב"ה ובין ישראל.

וכיוצא בזה אמר להם, כלום יצר הרע יש ביניכם, הרי בני ישראל יש להם יצר הרע ועם כל זה הם מתנהגים כפי רצון ה', ואילו המלאכים אם היה להם יצר הרע והיה להם בחירה, היה להם ירידה עצומה, כאשר קרה לבני האלהים שנפלו לפני המבול, וא"כ כיון שמעלת ישראל גדולה ממעלת המלאכים, בדין הוא שתנתן התורה לישראל מידו של הקב"ה לידו של משה, ואין צריכים שהמלאכים יהיו שלוחים וממוצע בין הקב"ה ובין ישראל.

שבכח התורה לזכך בני אדם קרוצי חומר ולטהרם מחומריותם המושכתן לפחיתות, ושהתורה מקדשת את העולם הגשמי, ובוה מתגלה הרבה יותר הודה והדרה ויפיה של התורה, או אז, גם בשמים ממעל חוזרים ומתרבים האורות בכפלי כפליים לאין ערוך.

וזה שהשיב להם משה רבנו ע"ה, מה כתיב בה לא תרצח, לא תנאף, לא תגנוב, קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם. כי היות שאין אצלכם יצר הרע, הרי תתפרש 'לא תרצח לא תנאף לא תגנוב' רק בדרך אורות רוחניות, ואז גם לכם לא יהא אורות מאירות ומבהיקות כל כך, כאותם האורות שתקבלו מישראל כשהתורה הקדושה תרד לארץ בתוך עם קרוצי חומר שיש להם יצר הרע, שאז יתרבו לכם על ידינו אורות התורה בכפלי כפליים. ולכן זהו לטובתכם שבמקום שתפעלו אורות של תורה מעצמיכם פה בשמים, תסכימו להוריד את התורה אצל בני אדם, שמחמת עביית חומרייתם הם אומנים מומחים יותר מכם להרבות אורות התורה ביתר שאת, וכדאי לכם שתמסר התורה לישראל, כי הם ירבו יותר בשבילכם אורות התורה.

ולכן בשעת קבלת התורה הביא הקב"ה את המלאכים למעמד הר סיני, ואז ראו האיך שכשהתורה יורדת עד למטה, היא משתלשת ומתפרשת בעומק יותר ממה שהיא מתפרשת כשהיא בשמים ממעל, ואז המלאכים בעצמם ששו על שהודו למשה רבנו ולא עיכבו מלידת את התורה לבני ישראל, וראו במו עינם שאצל מלאכי עליון לא היתה סחורה זו נעשית בטיב כל כך, כמו שהיא נעשית עכשיו כשהיא למטה, ואדרבא על ידי ישראל יקבלו המלאכים אורות נצורות וגדולות יותר ממה שהיה להם כשהתורה היתה למעלה.

וזהו 'עליונים ששו ותחתונים עלזו' שהמלאכים עם בני ישראל כאחד ששו ושמוחו על שהתורה ירדה למטה, כי שניהם נתעשרו מזה, לא מבעי שתחתונים עלזו במה שהתורה ירדה ונשתלשה עד תחתונים למטה, אלא גם עליונים ששו על שהקב"ה הוריד התורה למטה, שבכך מתגלית התורה בפירושים הנוגעים בפועל ממש אצל בני אדם, כי בזה 'תואר כלה מאוד נתעלה' שבני ישראל למטה נתעלו ביום זה על ידי 'קבלת עשרת הדברים', ושוב הן חוזרים ומאירים בגבהי מרומים לאין שיעור וערך. [ד]

אחרת שהם יעשו לבדים ובגדים, ושוב יצטרכו לחזור ולקנות מהם הבגדים בדמים יקרים ולהעשיר בזה בני מדינה אחרת, הרי מוטב שהם בעצמם יעשו הבדים ויתפרו בגדים לעצמם, ויהיה להם בגדים ללא הוצאות גדולות, ולא להעשיר בני מדינה אחרת. וכן עשו, ואסרו לכל בני המדינה שלא להוציא צמר ופשתן למדינה אחרת, והתחילו לעשות לבדים ובגדים בעצמם.

אכן, היות שלא היו בקיאים באומנות האריגה והתפירה, ולא היה להם אותם סמים הטובים, היו כל בגדיהם ללעג ולקלס, ונתווכחו לדעת שדוקא בני המדינה האחרת הם אומנים מנוסים ובקיאיים לעשות לבדים טובים ובגדים נאים, ולכן מיד התחרטו על החלטתם, והחזירו את הדבר לקדמותו, באמרו שכדאי גם בשבילנו לשלוח הצמר והפשתן למדינה אחרת, כי שם נמצאים אומנים חכמים ובקיאיים, ויש להם סמים מיוחדים, בכך שיהא לנו בגדים נאים ומשובחים, וגם להם יהיה עשירות שיגיע להם שכל פעולתם על טיב אומנתם.

הנמשל בזה הוא, כי תכלית לימוד התורה ועשיית המצוות של בני ישראל הוא כי בזה הם מוסיפין כח בפמליא של מעלה, וכמאה"כ (תהלים ס"ח) 'תנו עוז לאלהים' שבני ישראל ע"י מעשיהם טובים ממשיכים אורות גדולות למעלה בגנזי מרומים. לזאת טענו המלאכים היות שהתכלית של תורה ומצוות הוא להאיר אורות גדולות כאן בשמים, א"כ אפוכי מטרטא למה לי, מדוע להוריד התורה למרחקים שאח"כ יחזרו ישראל אותה למעלה, והם יקבלו שכר על זה, הרי כפי שהתורה היא בינינו, מוטב שנפעל בעצמינו להרבות אורות של תורה ומצוות, ומדוע לשלוח את גודל זיו התורה למדינה אחרת, ושאחר כך יחזרו אותה אלינו.

אכן האמת הוא, כי אם התורה היתה נשארת בשמים ממעל, היו המלאכים מקיימים את התורה רק בדרך רוחני בלבד, ונמצא שאז היה לאו 'דלא תגנוב' ולא תנאף' מתגלה רק בדרך אור רוחני בלבד, ולא כפשוטו וכמשמעו, ואז לא היה אור התורה מאיר כל כך, כפי מה שהוא מאירה כשהיא יורדת ונשתלשת למטה מטה עד העולם הגשמי, שאז הפירוש של 'לא תגנוב' מתגלה ומתבטא עד בפועל ממש, וכן הפירוש בלאו 'לא תנאף' מתקיים אצל קרוצי חומר בפועל ממש, ואז מתגלה הרבה יותר אורה של תורה, כי מתראה בעליל עד היכן הדברים מגיעין

השלמות והוספות

ועושה ולכן לא ביקשתם אותה, אלא שעכשיו שראיתם שבאתי לקבל את התורה הנכם חושבים אחרת, ואתם אומרים שגדול מי שמצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, ולכן גם אתם שואלים על התורה.

ועל זה אמר להם משה שאין זה נכון, כי אם כן מדוע לא שאלו אותה האבות הק', אכן האמת הוא, שהאבות הק' לא שאלו על התורה, כי אצלם לא היה יצר הרע שולט בהם, ולכן אצלם היה גדול מי שאינו מצווה ועושה, וכן הוא גם אצלכם, דכיון שאין יצר הרע ביניכם, גדול מי שאינו מצווה ועושה, ואך ורק אצלנו בני ישראל שיש יצר הרע בינינו, גדול מי שמצווה ועושה, לכן נותן לנו הקב"ה את התורה ולא לכם.

בני ישראל יש להם מעלה שאין למלאכי עליון שהם עושין מצות גם מעבירות על ידי תשובה מאהבה

- ישמח ישראל -

[ד] בספר ישמח ישראל (לשבועות אות י"ט) מפרש מה שאמר הקב"ה למשה רבנו החזר להם תשובה, דהכוונה בזה היא, שאם המלאכים באים בטענה שהם נעלים יותר מבני ישראל שהם אינם חוטאים ואינם פוגמים, החזר להם 'תשובה', השב להם שבני ישראל יש להם מעלה שכשחוטאים הם עושים 'תשובה מאהבה' ואז כל החטאים מתהפכים לזכויות ולמצוות, והן נכון שהמלאכים אינם חוטאים, אמנם אין להם מעלה זו לעשות מצוות ומעשים טובים על ידי תשובה מאהבה ששבים על חטאתם.

אמנם עכשיו ראו שהקב"ה בא ליתן תורה לישראל בדרך צווי, אז הבינו שהאמת הוא כמו שאמרו בגמ' (קידושין ל"א) דגדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, לכן באו בטענה שאם כן נתתן להם התורה בדרך מצווה ועושה.

ועל זה השיב להם משה, כלום יצר הרע יש ביניכם, והיינו כי הטעם שגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה הוא, מפני שאצל מי שמצווה בדבר מתגרה היצר הרע ביותר, ויש למצוות יתר חשיבות כי לפום צערא אגרא, ואם כן בשלמא לבני אדם שיש להם יצר הרע, יש מעלה בזה שהקב"ה נותן לנו את התורה בדרך מצווה ועושה, כדי שיתגרה בנו היצר הרע ונכופ אותנו, אבל אצלכם שאין יצר הרע ביניכם, כשם שלא שאלתם על התורה עד עכשיו, מפני שהייתם סוברים דגדול מי שאינו מצווה ועושה, כן גם עכשיו אל תשאלו לקבל את התורה בדרך מצווה ועושה, כי אצלכם שאין לכם יצר הרע, גדול יותר מי שאינו מצווה ועושה.

והחיד"א שם מוסיף על זה לפרש מה שאמר להם משה 'קנאה יש ביניכם', וכתב דכוונתו היה לומר להם, הרי אתם ידעתם שהתורה קדמה לעולם זה מדור דור, ומה זה שלא שאלתם אותה עד עתה, ורק עכשיו כבואי לכאן לקבל התורה, עכשיו יצאתם לטעון לנגדי, והרי ודאי שאינו מחמת קנאת איש מרעהו לומר שלפי שבאתי לקבלה לישראל נתקנאתם בי, שהרי אין בכם קנאה, ועל כרחך שמה שלא שאלתם על התורה עד עכשיו הוא מפני שראיתם אצל אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב שחיבבו את התורה וקיימוהו ולא שאלו עליה, ומזה למדתם שגדול מי שאינו מצווה

ס'אג'ה דאג'ה מפני נפלאה...

חדש! ניתן להשיג את הג'וינות היומיים של להתוודע
אשר מלאים זין ומפיקים נוגה בנושאים על הדרך
אסופים יחד בחוברת אחת במתכונת "דו חודשית"
להנאת לומדי הדרך היומי, ולהעשרת הידע ההלכתי.

להתוודע
ולגלות מחדש המורה בכל דף בש"ס

הובנת דו הדישי שיה ג'וינו לתוודע
מסכת ברכות
מדרך ל' ער דף מ"ד

שיעורים וזמרים מעל פה ובעט לול קנוי ונמי

ה'תש"ס

הגליונות ערוכים בטו"ט ודעת בראשות
הרה"ג ר' אהרן רובינפעלד שליט"א
בעל מח"ס תורת הקנינים, תורת המצוה

להשיג בחנויות הספרים המובחרות | למנויים חודשיים: 718.298.24.16

נעמט דעם דף היומי צום קומענדיגן שטאפל...

טוישט אייער גאנצע מהלך החיים

די הערליכע נושאים וואס ווערן אויסגעשמועסט אין די "להתוודע" דף היומי שיעורים, נעמען ארום דעם גאנצן אידישן חיי היום יומי.

איר וועט נישט לערנען די גמרא כמצוות אנשים מלומדה, נאר "לעבן מיט די גמרא". באקומען א טעם און געשמאק אין אידישקייט, שבת ויום טוב.

TMC • 718.925.2300

ווערט א מעמבער היינט, בלויז \$4 א חודש

44.203.5193544

www.lehisvada.com

להתוודע
מחמדי התורה בש"ס

יעדן טאג א פרישע נושא • שיעור יומי דורך בארימטע מגי"ש • הערליכע גליון • שאל את הרב • פראגע בויגן

Sponsored by

RIZ
AUTO LEASING

גליון זה טעון גניזה